

І.П. Коршунова, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

Н.А. Лемешева, ст. викл. (*ХДУХТ, Харків*)

ФОРМУВАННЯ ЦІННОСТЕЙ МАЙБУТНІХ СПЕЦІАЛІСТІВ У СИСТЕМІ КУЛЬТУРОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Відомо, що першопричиною процвітання чи занепаду духовності держави є ступінь культурності всіх членів суспільства.

Сьогодні спостерігається такий рівень та якість освіченості студентів, який лякає своїм прагматизмом на шкоду людяності. Все частіше молодь забуває про загальнолюдські цінності, норми моралі, вироблені історичною практикою суспільства, не відчуває своєї національної ідентичності. Але треба усвідомити, що соціально-політичні негаразди мінливі, а шанобливе ставлення до багатовікових традицій народу, глибокі знання про загальнолюдські цінності є найкращою ознакою людських чеснот.

Саме з цієї причини треба посилити увагу до головної настанови викладання – розвиток особистості майбутнього фахівця, формування у нього твердої світоглядної позиції. А це вимагає від навчального процесу забезпечення якісно нового інформаційного простору у культурологічній сфері. Необхідно розширити кількість дисциплін, які завжди були і залишаються джерелом духовності, етики, національної орієнтованості.

Нарівні з профілюючими дисциплінами, важливо у студентів сформувати поважне ставлення до таких дисциплін, які спрямовують їх навчання в бік загальнокультурної освіти. «Культурологія», «Історія світової та вітчизняної культури», «Етика та естетика», «Історія та культура Слобідської України» – це далеко не повний перелік дисциплін, який підвищує культуру в цілому, намагається розкрити «вічні питання» людського буття.

Як можна виключити з навчальних планів дисципліну, що дає можливість звернутися до сторінок духовного життя українців? В сучасних умовах вивчення курсу «Історія української культури» виховує дбайливе ставлення до історичного минулого нашої батьківщини, формує світогляд молодої людини, її національну самосвідомість. Ознайомлення студентства з історією вітчизняної культури протягом всього тисячолітнього розвитку є актуальною духовною потребою, через яку осмислюється та оцінюється навколишня дійсність і визначається в ньому місце й призначення кожного з нас.

Немає необхідності доводити, що високі поняття «Батьківщина», «національна гідність» починається зі знання своєї малої батьківщини, де людина народилася, зросла, де пройшло її дитинство. Вивчення історії, культури рідного краю збагачують людину духовно, виховують відданість Вітчизні, вчать шанувати свій народ та інші народи, що здавна проживають на території України. Тому акцентованим доповненням до національної проблематики має бути огляд місцевого матеріалу на базі краєзнавчого курсу. Практичний досвід викладання в минулому такої дисципліни, як «Історія та культура Слобідської України» доводить, що студентам цікаво вивчати минуле свого краю, причому незаангажоване чи відірване від єдиного українського контексту.

Гуманістичні ідеї, духовне збагачення будь-якої нації завжди засновувалися на посиленій увазі до історії та культурі інших народів. Світоглядні погляди молодшої освіченої еліти, її патріотизм та толерантність тісно пов'язані із засвоєнням духовних надбань культур інших народів. Тому навчальна дисципліна «Історія світової культури» є важливою складовою гуманітарної підготовки фахівця та повинна зайняти гідне місце в системі культурологічних дисциплін у вищих навчальних закладах.

Висококваліфікована людина не може стояти осторонь від такого соціального явища, як мораль. Вона відіграє рішучу роль у соціальному та духовному житті суспільства, у становленні й розвитку особистості. З цієї вагомий причини вища освіта в межах навчального процесу має дати системний виклад головних проблем етики, розширити у молоді етичний кругозір та зорієнтувати на гуманістичні моральні цінності.

Дехто зневажливо ставиться до проблем естетичного виховання, не вбачає естетичну культуру в загальній культурі людини. Але справжній фахівець виконує не тільки свої професійні обов'язки, а й багато інших функцій, які потребують належного рівня естетичної культури. І саме «Естетика», як навчальна дисципліна, допоможе майбутнім фахівцям оволодіти цілим комплексом знань та вмінь, які побудують поведінку у професійних та міжособистісних стосунках.

Таким чином, рівень духовної культури студентів безпосередньо залежить від наповненості навчальних програм дисциплінами культурологічного циклу. Зробити молоде покоління вільними від примітивних шаблонів поведінки, сформувати свої відносини на засадах толерантності та людяності – першочергове завдання сучасної освіти.